

تبیین و طبقه بندی ویژگی ها و شاخصه های طراحی اکوموزه با رویکردی بر تحلیل نمونه های موجود^۱

لیلا مدقالچی^۱، مجتبی روشن^۲، اطلس عبدالهی شریف^۳*

۱- عضو هیئت علمی و استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز l.medghalchi@tabriziau.ac

۲- عضو هیئت علمی دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز m_roshan@tabriziau.ac.ir

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه هنر اسلامی تبریز a.sharif@tabriziau.ac.ir

چکیده

اکوموزه ها به عنوان گونه ای جدید از موزه ها، با توجه و حفاظت از میراث محسوس و نامحسوس منطقه نقش موثری در حفاظت از هویت بومی منطقه دارند. با توجه به این مورد که مدت زمان طولانی از ظهور این گونه از موزه ها نمی گذرد و تعداد نمونه های اجرا شده در جهان نسبت به موزه های طراحی شده موجود بیشتر است؛ مطالعه و کاوش در رابطه با آن حائز اهمیت بوده و می تواند به آشنایی هرچه بیشتر با آثار مثبت این گونه از موزه ها منجر گردد. از جمله مهمترین مسائلی که در طراحی این گونه از موزه ها مطرح می باشد یافتن شاخصه هایی است که در طراحی اکوموزه ها حائز اهمیت هستند. بنابراین سوالات مطرح در این زمینه عبارتند از: چه ویژگی ها و شاخصه هایی در طراحی اکوموزه مطرح هستند؟ کدام ویژگی ها و شاخصه ها اهمیت بیشتری نسبت به دیگر موارد دارد و نیازمند توجه بیشتری است؟ هدف این پژوهش بررسی ویژگی ها و شاخصه های موثر در طراحی اکوموزه ها و دست یافتن به ویژگی ها و شاخصه هایی است که در طراحی اکوموزه ها موثر هستند؛ همچنین ارائه ی طبقه بندی برای این ویژگی ها و شاخصه ها می باشد به گونه ای که امکان درک و شناخت ویژگی هایی را فراهم نماید که از اهمیت بیشتری در طراحی نسبت به سایر ویژگی های برخوردارند. بنابراین در پژوهش حاضر با استفاده از شیوه ی تحلیلی- توصیفی به مطالعه ی تعدادی از اکوموزه های بنا شده، پرداخته شده است و پس از معرفی و آشنایی با آنها، به بررسی این نمونه ها در سطوح مختلفی که معماری موزه ها داراست، به تفصیل پرداخته شده است و سپس ویژگی ها و شاخصه هایی از سطوح مختلف معماری موزه ها که پیشتر مورد بررسی قرار گرفت؛ استخراج گردیده است. با توجه به تعداد اکوموزه هایی که هریک از ویژگی ها و شاخصه های استخراج شده، در آن مورد توجه قرار گرفته است؛ امتیاز و ارزش عددی به هریک از این موارد نسبت داده شده است و در نهایت با تقسیم بندی این موارد براساس ارزش عددی هریک، مواردی که ارزش عددی بالایی کسب کرده اند، بدین معنا خواهد بود که در اکثریت اکوموزه های بررسی شده مورد توجه قرار گرفته اند و در درجه ی اول اهمیت قرار داده شده اند اما مواردی که ارزش عددی کمتری داشتند در درجه ی دوم اهمیت قرار گرفته اند زیرا بدین معنا است که در تعداد کمی از اکوموزه های بررسی شده مورد توجه بوده اند. بدین ترتیب با استخراج این ویژگی ها و طبقه بندی آنان می توان گامی موثر برای طراحی هرچه بهتر و اصولی تر این گونه ی نو از موزه ها برداشت.

واژه های کلیدی: اکوموزه، میراث، میراث محسوس، میراث نامحسوس، شاخصه طراحی

۱ این پژوهش برگرفته از پایان نامه ی کارشناسی ارشد با عنوان « طراحی موزه ی بوم شناسی (اکوموزه) ارومیه با هدف احیای آیین های سنتی » است.